

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Филология факультеті
А.Байтұрсынұлы атындағы Қазақ тіл білімі кафедрасы

**«Қазақ тілінің семантикасы» пәні бойынша
қорытынды бақылау бағдарламасы
код SKYa 3215, SKYa 3221, ID 34171**

**«6B02305-Қазақ филологиясы» білім беру бағдарламасы
Бакалавриат**

**Курс – 3
Семестр – 5
Кредит саны – 6**

Алматы 2024

Пән бойынша қорытынды емтихан бағдарламасын филология ғылымдарының докторы, профессор Салқынбай Анар Бекмырзақызы құрастырды.

Пән бойынша қорытынды емтихан бағдарламасы «6В02305-Қазақ филологиясы» білім беру бағдарламасы негізінде әзірленді.

А. Байтұрсынұлы атындағы Қазақ тіл білімі кафедрасының отырысында қаралып ұсынылды.
Хаттама № 2. 11.11.2024 ж.

Кафедра меңгерушісі

А.Ж. Амиров

1. ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ БАҒДАРЛАМАСЫ

Пәннің мақсаты	Оқытудан күтілетін нәтижелер (ОН) Пәнді оқыту нәтижесінде білім алушы қабілетті болады	ОН қол жеткізу индикаторлары (ЖИ)	
Пәннің мақсаты: Қазақ тіліндегі сөздердің мағыналық құрылымын парадигматикалық және синтагматикалық тұрғыдан талдау	1. Сөзді семантикалық өріс теориясы бойынша талдау;	1.1. Сөздердің мағыналық құрылымын талдайды. Әлемдік семантикалық теорияларды біледі. 1.2. Сөздерді семантикалық өріс негізінде жүйелейді.	
		1.3. Сема түрлерін меңгеруі;	
		1.4. Негізгі сема айырушы сема, ортақ сема, архи семаларды айырады.	
		2.1. Тіл бірліктерінің ішкі мағыналық құрылымын талдайды	
		2.2. Денотаттық мағынаның семантикалық ерекшелігін меңгереді.	
		2.3. Сигнификаттық мағынаның ерекшелігін меңгереді.	
	3. Компоненттік талдауды меңгеру;	3.1. Компоненттік талдаудың мәнін түсінеді.	
		3.2. Атау теориясы бойынша сөзді семалық топтарға жіктейді	
	4. Сөз мағынасы мен контекстік мағынаны айыру	4.1. Лексикалық және грамматикалық, контекстік мағыналарды меңгереді.	
		4.2. Лексикалық мағына мен контекстік мағына айырмашылығын біледі.	
		4.3. Кез келген мәтіндегі атаудың лексикалық, контекстік, грамматикалық ерекшелігін анықтайды.	
	Пререквизиттер	Қазіргі қазақ тілі. Лексикология. Қазіргі қазақ тілі. Сөзжасам.	
	Постреквизиттер	Қазақ әдеби тілі	
	Оқу ресурстары	<p>Негізгі әдебиеті:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оразов М.О. Қазақ тілінің семантикасы. –Алматы, 2002. <p>Қосымша әдебиет:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Аханов К.А. Грамматика теориясының негіздері. –Алматы, 2002 3. Аманжолов С.А. Қазақ тілі теориясының негіздері. –Алматы, 2002. 4. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. –М., 2000. 5. Апресян Ю.Д. Лексическая семантика. – М., 2004. 6. Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию. –М., 2012. 7. Ф.де Соссюр Труды по языкознанию. М., 2014. <p>Интернет-ресурстар: SQL жүйесіндегі қосымша деректер; univer.kaznu.kz сайтындағы, УМКД көлеміндегі материалдар.</p>	

Негізгі тақырыптар:

1. Жалпы тіл біліміндегі қалыптасқан семантикалық теорияларға талдау.
2. Орыс тіл біліміндегі негізгі семантикалық теорияларға талдау.
3. Атау – семантиканың негізгі зерттеу нысаны екенін дәлелдеу.
4. Сөздің мағыналық құрылымына талдау.
5. Сөздерді семантикалық өріс негізінде жүйелеу.
6. Парадигматика мен синтагматикалық теорияларға талдау жасау.
7. Семантикалық үшбұрыш туралы ілімге талдау.
8. Қазақ тіл біліміндегі семантикалық ілімнің зерттелуін көрсету
9. Сөздердің семантикалық топтарын талдап көрсету.
10. Сөздердің тақырыптық топтарын анықтау.
11. Апресян Ю.Д семантика теориясы туралы көзқарасын талдау .
1. Гумбольдт В. семантика теориясы туралы көзқарасын талдау
2. Звегинцев В.А. семантика теориясы туралы көзқарасын талдау
3. Оразов М.О. семантика теориясы туралы көзқарасын талдау
4. Ф.де Соссюр. семантика теориясы туралы көзқарасын талдау
5. Семантика – сөз мағынасы туралы ілім. Сараптама жасау.
6. Тіл бірліктерінің ішкі мағыналық құрылымын талдау
7. Семантикалық өріс деген не?
8. Компоненттік талдау негізінде сөз мағыналарын саралау.
9. Денотаттық мағынаға ғылыми түсінік беру.
10. Сигнификаттық мағынаға ғылыми түсінік беру.
11. Коннотациялық мағынаға ғылыми түсінік беру.
12. Семантиканың қазақ тіл біліміндегі зерттелуі.
13. Тіл бірліктерінің ішкі мағыналық құрылымы
1. Семантикалық өріс.
2. Компоненттік талдау негізінде сөз мағыналарын саралау.
3. Денотаттық мағына.
4. Сигнификаттық мағына.
5. Коннотациялық мағына.
6. Архисемаға ғылыми түсінік беру.
7. Өзекті семаға ғылыми түсінік беру..
8. Негізгі семаға ғылыми түсінік беру.
9. Арнайы семаға ғылыми түсінік беру.
10. Ортақ семаға ғылыми түсінік беру.
11. Сөз бен мағынаның арақатынасы.
12. Ұғым мен мағынаның арақатынасы талдау.
13. Сөз бен ұғымның арақатынасын талдау.
14. Сөздің лексикалық мағынасы туралы талдау.
15. Грамматикалық мағына туралы түсінік беру.
16. Сөздің көпмағыналылығы туралы түсінік беру.

2. ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУ ТАПСЫРМАСЫН ОРЫНДАУ ЖӨНІНДЕГІ ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР, СТАНДАРТТЫ ЖАЗБАША OFFLINE

2.1. Емтихан формасы: Стандартты жазбаша offline. Платформа: Univer АЖ

2.2. Жазбаша емтиханның мақсаты: пәнді зерделеу кезінде меңгерілген оқу нәтижелерін, дағдылар мен құзыреттерді, өз ойларын жазбаша нысанда қисынды баяндай білуін, өз көзқарасын дәлелді дәлелдеуді көрсету.

2.3. Тапсырманы орындаудан күтілетін нәтижелер:

Жазбаша емтиханның бір билеті оқытылған курс бойынша оқу нәтижелерін анықтайтын және төменде сипатталған критерийлер бойынша бағаланатын 3 сұрақтан тұрады:

1-сұрақ - Курс теориясы мен тұжырымдамасын білу; баяндаудың қисындылығы. Курс мазмұнында баяндалатын теориялық ережелерді түсіну және мысалдармен растау.

2-сұрақ. Таңдаулы әдістеме мен технологияны жазбаша практикалық тапсырмаларға қолдану. Практикалық тапсырмада берілген негізгі мәселені ашу және шешу.

3-сұрақ - Ұсынылған практикалық тапсырмаға таңдалған әдістеменің қолданылуын бағалау және жазбаша сыни талдау. Жеке практикадан алынған нәтиженің негіздемесі.

2.4. Емтихан өткізу рәсімі.

2.4.1. Стандартты жазбаша offline емтихан бекітілген кестеге сәйкес өткізіледі.

2.4.2. Жазбаша offline емтихан басталғанға дейін 15 минут бұрын кезекші оқытушы білім алушылардың жеке куәлігі бойынша жеке басын тексеруді жүзеге асырады, білім алушыларды келу парағында көрсетілген отырғызу орындарына отырғызады.

2.4.3. Жазбаша offline емтиханға студент орнына басқа адам келген жағдайда кезекші оқытушы осы Қағидаларды бұзғаны туралы тиісті акт жасайды.

2.4.4. Кешіккен білім алушылар емтиханға жіберілмейді.

2.4.5. Емтихан кезінде кезекші оқытушы білім алушылардың бекітілген нұсқаулыққа сәйкес мінез-құлық ережелерін сақтауын бақылауды жүзеге асырады.

2.4.6. Емтиханға бөлінген уақыт аяқталғаннан кейін кезекші оқытушы:

1) емтихан жұмыстарын жинайды;

2) әр жұмысқа жұмыс жазудың аяқталу белгісін жауап парақтарында - X литерін қояды;

3) жауап парақтарын келу парақтарымен бірге деканат маманына шифрлауға ұсынады.

2.4.7. Шифрлау үшін жұмыстарды ұсыну кешіктірілген жағдайда тиісті акт жасалады.

2.4.8. Емтиханда білім алушыларға өздерімен бірге шпаргалкаларды, ұялы телефондарды, смарт-сағаттарды және қосалқы ақпаратқа рұқсатсыз қол жеткізу үшін пайдаланылуы мүмкін басқа да техникалық және өзге де құралдарды пайдалануға тыйым салынады. Басқа білім алушылармен және бөгде адамдармен сөйлесуге, жауаптарға аты-жөнін немесе өзге де сәйкестендіру жазбаларын жазуға тыйым салынады.

2.4.9. Егер білім алушы емтиханға келіп, билет бойынша жауап беруден бас тартса, емтихан тапсыру «F» бағасы ретінде бағаланады.

2.4.10. Дәлелді себеп болмаған жағдайда емтиханға келмеу «F» бағасы ретінде бағаланады.

2.4.11. Білім алушы осы тармақтардың біреуін немесе бірнешеуін бұзған жағдайда емтихан жұмысын жою актісі (бұдан әрі - Акт) толтырылады, пән үшін «F» («қанағаттанарлықсыз») бағасы қойылады.

2.4.12. Емтиханда осы Ережені қайталап бұзғаны үшін білім алушы Әдеп жөніндегі факультет кеңесінің қарауына ұсынылады.

2.4.13. Пән бойынша қорытынды баға емтихан өткізілгеннен кейін 1 ай ішінде, оқушы қашықтықтан білім беру технологияларын және/немесе емтиханда мінез-құлық ережелерін қолдана отырып қорытынды бақылау жүргізу үшін нұсқаулықтарды бұзғаны анықталған жағдайда: шпаргалкаларды, ұялы телефондарды пайдалану, келіссөздер жүргізу және т.б. Актіні толтыра отырып, бақылау бейнекамераларынан жазбалар негізінде жойылуы мүмкін. Актінің күші жойылуға және апелляцияға жатпайды.

2.4.14. Емтихандардағы барлық тәртіп бұзушылықтар білім алушының транскриптіне енгізіледі.

3. БАҒАЛАУ САЯСАТЫ

Пән: Қазақ тілінің семантикасы
Форма: Стандартты жазбаша оффлайн
Платформа: Univer АЖ

№	Критерий/ балл	Дескрипторлар		
		Өте жақсы 90–100% (27-30 балл)	Жақсы 70–89% (21-26 балл)	Қанағаттанарлық 50–69% (15-20 балл)
1 сұрақ 40 балл	Кәсіби сәйкестілік және мұғалімнің кәсібилігі теориялары мен тұжырымдамаларын түсінуі	Мұғалімнің кәсіби сәйкестілігі мен кәсібилігі туралы теорияларды, тұжырымдамаларды терең түсіну. Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер (дәйексөздер) беріледі.	Кәсіби сәйкестілік және мұғалімнің кәсібилігі теориялары мен тұжырымдамаларын түсінуі. Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер (дәйексөздер) беріледі.	Мұғалімнің кәсіби сәйкестігі мен кәсібилігі туралы теорияларды, тұжырымдамаларды үстірт түсіну/ түсінбеушілік. Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер (дәйексөздер) берілмейді.
2 сұрақ 30 балл	Кәсіби сәйкестілік және Қазақстан мұғалімдерінің кәсібилігі негізгі мәселелерін ұғынуы	Мұғалімнің кәсіби сәйкестігі мен кәсібилігінің негізгі ұғымдарын Қазақстан мәнмәтімен жақсы байланыстырады. Аргументтерді эмпирикалық зерттеудің дәлелдерімен тамаша негіздеу (мысалы, сұхбат немесе статистикалық талдау негізінде).	Мұғалімнің кәсіби сәйкестігі мен кәсібилігінің негізгі ұғымдарын Қазақстан мәнмәтімен жақсы байланыстырады. Аргументтерді эмпирикалық зерттеудің дәлелдерімен тамаша негіздеу (мысалы, сұхбат немесе статистикалық талдау негізінде).	Мұғалімнің кәсіби сәйкестігі тұжырымдамаларының Қазақстан мәнмәтімен байланысы шамалы немесе жоқ. Эмпирикалық зерттеулерді аз немесе мүлдем қолданбайды.
№ 3 сұрақ 30 балл	Саясат ұсынысы немесе практикалық ұсынымдар / ұсыныстар	Қазақстанда мұғалімдердің кәсіби сәйкестігі мен кәсібилігін арттыру бойынша сауатты саяси және/немесе практикалық ұсынымдар мен ұсыныстар ұсынады.	Қазақстанда мұғалімдердің кәсіби сәйкестігі мен кәсібилігін арттыру бойынша кейбір саяси және/немесе практикалық ұсынымдарды және ұсыныстарды ұсынады.	Саясат пен практикалық ұсынымдар аз немесе мүлдем жоқ немесе өте төмен сападағы ұсынымдар.

Қорытынды бағаны есептеу формуласы:
Қорытынды баға (ҚБ) = (% 1 + % 2 + % 3 + % 4 + % 5 + % 6) / К, мұнда % - критерий бойынша тапсырманың орындалу деңгейі,
К - критерийлердің жалпы саны.

Қорытынды балды есептеу мысалы

№	Балл	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»
		90-100 %	70-89 %	50-69 %	25-49 %
					0-24 %
Критерий					
1. Критерий 1	100				
2. Критерий 2		75			
3. Критерий 3			60		
4. Критерий 4				45	
5. Критерий 5	100				
6. Критерий 6			49		
Қорытынды %	200	75	60	94	200+75+60+94 = 429 429 / 6 критерий = 71,5 Қорытынды балл в % = 72

Есептеу кезінде алынған пайызды негізге ала отырып, бағалауды бағалау шкаласымен салыстыра аламыз. 72 балл бағалау шкаласына сәйкес «Жақсы» санатына сәйкес келетін 70 балдан 89 балға дейінгі ауқымда болады. Осылайша, осы есептеу кезінде емтихан балдық-рейтингтік әріптік бағалау жүйесіне сәйкес 72 «Жақсы» балға бағаланатын болады. білім алушылардың оқу жетістіктерін оларды бағалау мен бағалаудың дәстүрлі шкаласына ауыстыра отырып есепке алу.

Деріскер

А.Б. Салқынбай